

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi Suomen Akatemiasta

Eduskunta on 11 päivänä helmikuuta 1994 lähettänyt sivistysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi otsikossa mainitun hallituksen esityksen n:o 320/1993 vp.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina ylijohtaja Markku Linna opetusministeriöstä, tieteen keskustoimikunnan puheenjohtaja, professori Antti Tanskanen Suomen Akatemiasta, puheenjohtaja, professori Reijo Vihko korkeakouluneuvostosta, kansleri Olavi Granö edustan Suomalaista Tiedeakatemiaa, toimitusjohtaja Eino Tunkelo Teknillisten Tieteiden Akatemiasta sekä akateemikko Nils Erik Enkvist ja professori Carl-Gustav Gahmberg Finska Vetenskaps Societeten — Suomen Tiedeseura rf -nimisestä yhdistyksestä.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon dosentti Per-Edvin Perssonilta.

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen vuodelta 1969 oleva laki tieteellisen tutkimuksen järjestelystä korvataan uudella lailla Suomen Akatemiasta. Laissa olisi säännökset Suomen Akatemian asemasta tiedehallinnon keskuselimenä, sen tehtävistä ja organisaation perusteista. Yksityiskohtaiset säännökset sisällytettäisiin lain nojalla annettavaan asetukseen.

Laissa olisi kuten nykyisinkin säännökset akateemikon arvonimen myöntämisestä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta pitää Suomen Akatemiaa koskevan lainsäädännön uudistamista tarpeellisena. Suomen Akatemian täytyy valiokunnan mielestä kyetä nykyistä joustavammin vastaamaan päätehtävänsä, tieteellisen tutkimuksen rahoituksen sekä seurannan ja yhteensovittamisen, muuttu-

viin tarpeisiin. Lakiehdotus parantaa valiokunnan mielestä huomattavasti Suomen Akatemian mahdollisuuksia toteuttaa tehtäviään. Näin ollen valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Hallituksen esityksen mukaan tieteellisten toimikuntien lukumäärä on tarkoitus vähentää neljään, jolloin toimikuntien toimialoja kyetään joustavasti tarkistamaan kehityksen myötä. Valiokunta hyväksyy hallituksen esityksen perustelut ja puoltaa toimikuntien määrän vähentämistä. Samalla valiokunta kuitenkin korostaa, että eri tieteenalojen asiantuntemus on laaja-alaisesti otettava huomioon toimikuntien työssä.

Suomi osallistuu nykyisin useisiin suuriin kansainvälisiin tutkimushankkeisiin. Niiden valmistelu ja niihin osallistuminen edellyttävät huolellista valmistelua ja määrärahojen varaamista pitkällä tähtäyksellä. Suomen Akatemiassa tuleekin tarkoin harkita, miten tällaiset hankkeet voidaan tarkoituksenmukaisimmin käsitellä.

Valiokunnan käyttöön saaman asetusluonnoksen 5 §:ssä luetellaan ne asiantuntijatahot, joita on kuultava ennen toimikuntien asettamista. Säännöksessä ei erikseen mainita tiedeakatemioita. Koska tiedeakatemioiden edustavat korkeaa tieteellistä asiantuntemusta Suomessa, ne olisi valiokunnan mielestä tarkoituksenmukaista sisällyttää omana erillisenä ryhmänä po. kuultavien tahojen luetteloon.

Eduskunnan useihin aikaisempiin kannanottoihin viitaten valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä tieteen riittävän rahoituksen turvaamisen välttämättömyyttä, jotta Suomessa voidaan harjoittaa korkeatasoista, kansainvälistä tutkimusta ja tieteiden edistämistä.

Tieteen edistämisen kannalta on myös tärkeää, että Suomen Akatemian akateemikot ja tutkijaprofessorit ovat säännöllisessä ja kiinteässä yhteistyössä. Valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen Akatemiassa ryhdytään toimenpiteisiin akateemikkojen ja tutkijaprofessoreiden yhteistyön lisäämiseksi.

Edellä esitetyn perusteella sivistysvaliokunta
kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksyttäisiin muut-
tamattomana.*

Helsingissä 15 päivänä maaliskuuta 1994

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa
ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Jouppila, vara-
puheenjohtaja Astala ja jäsenet Aula, von Bell,

Hacklin, Laakso, M. Pietikäinen, Pykäläinen,
Räty, Suholä, Tiuri, Toivonen, Tykkyläinen ja
Virrankoski.
